

Dôvodová správa

Všeobecná časť

Verejní funkcionári rozhodujú v rámci svojich právomocí o významných otázkach verejného záujmu. Od kvality a objektivity ich rozhodovania v nemalej miere závisí úroveň uspokojovania verejných, skupinových i individuálnych potrieb občanov. Nezriedka sú verejní funkcionári pri rozhodovaní vystavení rôznym tlakom, ktoré sledujú presadenie skupinových alebo individuálnych záujmov na úkor verejného záujmu. Verejný funkcionár sa aj preto častokrát dostáva do situácií, kedy môže svojím rozhodnutím zabezpečiť seba alebo svojim blízkym majetkový alebo iný prospech na úkor verejného záujmu.

Výskumy verejnej mienky z posledného obdobia žiaľ potvrdzujú, že korupcia v Slovenskej republike je značne rozšírená, zvlášť vo verejnom sektore, a predstavuje jeden z najvážnejších etických, morálnych, ale i ekonomických problémov, pretože má nemalý vplyv na ekonomickú prosperitu, a tým i priamy dosah na životnú úroveň občanov. Boj proti korupcii je preto potrebné vnímať aj ako úsilie o vyšší stupeň ekonomickej prosperity. Tradičným právnym nástrojom boja s korupciou je uplatnenie trestnoprávnej, príp. administratívnoprávnej zodpovednosti proti tým, ktorí zneužijú svoje postavenie či právomoc na získanie neoprávneného prospechu alebo výhod pre seba a svojich blízkych. V modernom demokratickom a právnom štáte tradičnú trestnoprávnu a administratívnoprávnu ochranu pred zneužitím právomocí verejných funkcionárov dotvára systém osobitných povinností a obmedzení ustanovených verejným funkcionárom, vrátane zákazu výkonu niektorých funkcií, zamestnaní a činností paralelne s výkonom verejnej funkcie, ktorých účelom je zabrániť alebo aspoň obmedziť vznik situácií, kedy môže verejný funkcionár zneužiť svoju funkciu v prospech seba a svojich blízkych. Pre túto sféru právnej úpravy sa v našich podmienkach vžilo označenie právna úprava konfliktu záujmov.

Prvý pokus o komplexnejší prístup k právnej úprave konfliktu záujmov predstavoval v Slovenskej republike zákon č. 314/1992 Zb. o niektorých opatreniach súvisiacich s ochranou verejného záujmu, ktorý sa vzťahoval len na poslancov SNR a členov vlády SR. Tento právny predpis formálne platil až do novembra 1995, ale v skutočnosti v praxi nebol aplikovaný.

Od 1. novembra 1995 je účinný ústavný zákon č. 119/1995 Z. z. o zamedzení rozporu záujmov pri výkone funkcií ústavných činiteľov a vyšších štátnych funkcionárov, ktorý predstavoval nesporne významný posun vpred oproti predchádzajúcemu stavu najmä tým, že

- a) rozšíril okruh ústavných činiteľov a štátnych funkcionárov, na ktorých sa vzťahuje,
- b) rozšíril a spresnil rozsah povinností a obmedzení pre dotknutý okruh ústavných činiteľov a štátnych funkcionárov,
- c) ustanovil pre dotknutých ústavných činiteľov a štátnych funkcionárov pravidelnú oznamovaciu (oznámenie funkcií, zamestnaní a činností, ktoré vykonáva dotknutý ústavný činiteľ a štátny funkcionár popri výkone štátnej funkcie), deklaračnú (deklarovanie majetkových pomerov) a vykazovaciu

povinnosť (vykazovanie darov a iných bezodplatných plnení prijatých počas výkonu štátnej funkcie),

- d) ustanovil osobitný orgán pre kontrolu dodržiavania povinností a obmedzení dotknutých ústavných činiteľov a štátnych funkcionárov – Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre nezlučiteľnosť funkcií štátnych funkcionárov,
- e) ustanovil osobitný druh konania o rozpore záujmov ústavných činiteľov a štátnych funkcionárov.

Napriek uvedeným skutočnostiam spomínaný ústavný zákon nespĺnil v praxi očakávania a ukazuje sa ako neefektívny. Za viac ako 5 rokov jeho účinnosti nebolo vydané ešte ani jedno uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky o rozpore záujmov štátnych funkcionárov resp. formálne ani nebolo začaté konanie o rozpore záujmov. Aj správa výboru pre nezlučiteľnosť funkcií štátnych funkcionárov o jeho činnosti a zisteniach sa prvý krát predložila na rokovanie parlamentu až v roku 2000. Za najväčšie slabiny platnej právnej úpravy možno považovať najmä nasledovné skutočnosti

1. konanie o rozpore záujmov sa má uskutočňovať na základe údajov a informácií, ktoré nie sú dostatočne dôveryhodné,
2. spôsob a metódy overovania resp. preskúmvania údajov nie sú dostatočne upravené a sú v pôsobnosti orgánu (výbor pre nezlučiteľnosť funkcií štátnych funkcionárov), zloženého z ústavných činiteľov, ktorí sami podliehajú režimu tejto právnej úpravy,
3. konanie o rozpore záujmov štátnych funkcionárov je upravené komplikovane, pričom chýba možnosť verejnej kontroly tohto procesu,
4. niektoré povinnosti a obmedzenia ústavných činiteľov a štátnych funkcionárov sú upravené nepresne a spôsobujú v praxi interpretačné problémy.

Aj na základe uvedených skutočností bol potrebné vypracovať nový návrh ústavného zákona, ktorý sa teraz predkladá do legislatívneho procesu. Tento návrh oproti platnej právnej úprave

- a) mení a rozširuje osobnú pôsobnosť právnej úpravy jednak na ústavných činiteľov oproti platnému stavu aj na členov Súdnej rady Slovenskej republiky, verejného ochrancu práv, náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR, riaditeľa SIS, starostov obcí, poslancov mestského zastupiteľstva a poslancov zastupiteľstiev v Bratislave a Košiciach, predsedov vyšších územných celkov a poslancov zastupiteľstiev vyšších územných celkov, rektorov verejných vysokých škôl, predsedu a podpredsedu Úradu na ochranu osobných údajov a iných,
- b) spresňuje legislatívne vyjadrenie jednotlivých povinností a obmedzení verejných funkcionárov a rozširuje okruh funkcií, zamestnaní a činností, ktorých výkon je nezlučiteľný s paralelným výkonom príslušnej verejnej funkcie,
- c) pre verejných funkcionárov ustanovuje povinnosť oznamovať nielen svoje majetkové pomery, ale aj majetkové pomery blízkych osôb žijúcich s ním v domácnosti,
- d) zjednodušuje konanie o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov,
- e) zavádza systém verejnej kontroly do právnej úpravy,

- f) zavádza nové inštitúty, akými sú tzv. postzamestnanecké obmedzenia alebo povinnosť oznamovať osobný záujem verejného funkcionára na prerokúvanej veci.

Návrh akceptuje už existujúcu zákonnú úpravu na úrovni bežných zákonov pre jednotlivé kategórie verejných funkcionárov (zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich, zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry, zákon č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov a čiastočne tiež zákon č. 313/2001 Z. z. o verejnej službe) a usiluje sa o ich systémové prepojenie.

Problematika návrhu zákona nie je v práve Európskej únie osobitne upravená. Prijatie novej právnej úpravy konfliktu záujmov však bolo podľa Národného programu pre prijatie *acquis communautaire* na rok 2000 krátkodobou prioritou s termínom prijatia v roku 2001. V kapitole Politické kritériá sa v časti Boj proti korupcii medzi problémovými oblasťami, ktoré vyžadujú prednostné riešenie, uvádza transparentnosť v politickej oblasti, najmä otázky financovania politických strán a riešenie konfliktu záujmov.

Návrh ústavného zákona vychádza z využitia skúseností z analogických právnych úprav v zahraničí a je v súlade s medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky. Predmetom svojej úpravy nadväzuje na Ústavu Slovenskej republiky a dopĺňa ju. Schválenie návrhu ústavného zákona si priamo nevyžiada zvýšené nároky na štátny rozpočet, ani nové požiadavky na pracovné sily.

DOLOŽKA ZLUČITEĽNOSTI
právneho predpisu
s právom Európskych spoločenstiev a právom Európskej únie

1. *Navrhovateľ zákona:* vláda Slovenskej republiky.
2. *Názov návrhu zákona:* ústavný zákon o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov.
3. V práve Európskej únie nie je problematika návrhu zákona upravená.
4. Návrh zákona svojou problematikou nepatrí medzi prioritné oblasti aproximácie práva uvedené v čl. 70 Európskej dohody o pridružení a svojou problematikou nepatrí ani medzi priority odporúčané v Bielej knihe.
5. *Charakteristika právnych noriem Európskej únie, ktorými je upravená problematika návrhu zákona:* Vzhľadom na vnútroštátny charakter upravovanej problematiky je vyjadrovanie stupňa zlučiteľnosti návrhu zákona s právom EÚ/ES bezpredmetné.
6. *Gestor (spolupracujúce rezorty):* Nakoľko sa do návrhu zákona netransponujú žiadne ustanovenia smerníc, považujeme stanovenie gestora za bezpredmetné.
7. Na príprave návrhu zákona sa nezúčastnili žiadni experti.

Osobitná časť

K čl. 1:

Článok 1 ustanovuje predmet úpravy tohto ústavného zákona. V porovnaní s doposiaľ platným ústavným zákonom č. 119/1995 Z. z. sa účel tohto ústavného zákona vymedzuje širšie. Jeho základom je ochrana verejného záujmu pri výkone funkcií vymedzeného okruhu verejných funkcionárov (to sa premieta aj do názvu ústavného zákona). Za účelom ochrany verejného záujmu a zamedzenia resp. aspoň obmedzenia vzniku rozporu záujmov pri výkone verejných funkcií sa príslušným verejným funkcionárom ustanovujú osobitné povinnosti a obmedzenia a ustanovuje sa nezlučiteľnosť výkonu určitých funkcií, zamestnaní a činností paralelne s výkonom príslušnej verejnej funkcie. Následne k uvedenému obsahuje ústavný zákon aj konanie o ochrane verejného záujmu a zamedzení rozporu záujmov pri výkone funkcií verejných funkcionárov.

K čl. 2:

V tomto ustanovení sa vymedzuje osobná pôsobnosť ústavného zákona taxatívnym výpočtom jednotlivých kategórií verejných funkcionárov, na ktorých sa navrhovaná právna úprava bude vzťahovať. Oproti platnej úprave sa osobná pôsobnosť rozširuje na všetkých ústavných činiteľov (ide o nové ústavné funkcie zavedené ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z., riaditeľa Slovenskej informačnej služby a členov Bankovej rady Národnej banky Slovenska.

Pri konštruovaní osobnej pôsobnosti sa vychádzalo z toho, že tento ústavný zákon by sa mal vzťahovať na všetkých ústavných činiteľov, ako aj na niektorých funkcionárov štátnych orgánov. Niektoré prvky právnej úpravy v oblasti ochrany verejného záujmu a zamedzenia konfliktu záujmov pre ostatné skupiny osôb (napr. sudcov alebo prokurátorov) budú zhodne s týmto ústavným zákonom upravené v osobitných predpisoch, ktoré upravujú postavenie, práva a povinnosti týchto skupín osôb. Na členov Súdnej rady, člena Rady pre vysielanie a retransmisiu, člena Rady Slovenskej televízie a člena Rady Slovenského rozhlasu sa nevzťahujú niektoré ustanovenia článku 4 a článok 5, vzhľadom na to, že ide o čestné funkcie a nie je účelné obmedzovať tieto osoby v tom rozsahu, ako ostatných verejných funkcionárov.

Rovnako je opodstatnené rozšíriť oblasť pôsobenia právnej úpravy konfliktu záujmov aj na funkcionárov územnej samosprávy a to najmä v súvislosti s prebiehajúcou reformou verejnej správy, prostredníctvom ktorej sa do rozhodovacej sféry orgánov územnej samosprávy presúva značná časť verejného majetku a verejných financií, ktoré spravoval štát.

K čl. 3:

V tomto článku sa vymedzujú základné pojmy. Na rozdiel od platnej úpravy sa definujú aj pojmy verejný záujem a osobný záujem, čo by malo prispieť k ľahšej aplikácii právnej úpravy v praxi.

Na účely aplikácie ustanovení o tzv. postzamestnaneckých obmedzeniach a povinnosti predkladať oznámenia podľa čl. 7 aj po skončení výkonu verejnej funkcie

sa za verejného funkcionára považuje aj osoba, ktorá vykonávala verejnú funkciu a to po obdobie jedného roka odo dňa skončenia výkonu verejnej funkcie.

K čl. 4:

Ustanovujú sa všeobecné povinnosti a obmedzenia verejných funkcionárov, ktorých dodržiavanie pri výkone verejnej funkcie by malo zaručiť požadovanú ochranu verejného záujmu a zároveň vysoký morálny kredit verejných funkcionárov. Ustanovenia tohto článku majú pôsobiť v prvom rade preventívne. Teda zákazy a obmedzenia, ktoré sú v čl. 4 obsiahnuté majú v čo najširšom rozsahu vylúčiť, či obmedziť možnosti vzniku situácií, pri ktorých by mohlo dôjsť k uprednostneniu osobného záujmu pred verejným, resp. mohlo by dôjsť k poskytnutiu nenáležitej výhody pre verejného funkcionára z výkonu jeho funkcie.

Základom pre legislatívne stvárnenie tohto ustanovenia bolo ustanovenie čl. 3 ods. 1 ústavného zákona č. 119/1995 Z. z. Z dôvodu lepšej prehľadnosti navrhovanej úpravy sa obmedzenia týkajúce sa nezlučiteľnosti funkcií, zamestnaní a činností, obsiahnuté v citovanom čl. 3 ods. 1 pod písmenami g) a h), presúvajú do čl. 5 tohto návrhu a zároveň sa vypúšťa obmedzenie ustanovené pod písmenom f), ktoré pôsobí v platnom ústavnom zákone neorganicky. Účelom právnej úpravy konfliktu záujmov nie je totiž obmedzenie príjmov verejných funkcionárov, ale ochrana verejného záujmu pri výkone ich funkcií. Navyše prostredníctvom iných ustanovení tohto návrhu sa príjmy verejných funkcionárov dostávajú do roviny veci verejnej a teda verejnosťou kontrolovateľnej.

Odsek 1 ustanovuje všeobecnú povinnosť pre verejného funkcionára presadzovať a chrániť verejný záujem a vykonávať svoju funkciu tak, aby z jej výkonu plynul verejný prospech a neslúžila na uspokojenie osobného záujmu verejného funkcionára.

Odsek 2 ustanovuje činnosti, ktoré nesmie pri výkone svojej funkcie verejný funkcionár vykonávať a právne vzťahy, do ktorých nesmie vstupovať. Ide o taxatívny výpočet takých činností a právnych vzťahov a úkonov, pri ktorých by verejný funkcionár mohol uprednostniť osobný záujem pred verejným a získať výhodu z výkonu verejnej funkcie, ktorú by inak získať nemohol.

K čl. 5:

V tomto ustanovení sa vymedzuje, v záujme obmedzenia vzniku situácií, kedy sa verejný funkcionár ocitne v rozpore záujmov, nezlučiteľnosť niektorých funkcií, zamestnaní a činností verejných funkcionárov paralelne s výkonom verejnej funkcie, ktorá podlieha režimu tohto ústavného zákona. Ide pritom nielen o nezlučiteľnosť takých funkcií, zamestnaní a činností, ktoré vyplývajú z Ústavy Slovenskej republiky a osobitných zákonov, ale ktoré vyplývajú aj priamo z tohto navrhovaného ústavného zákona.

Priamo týmto návrhom ústavného zákona sa zakazuje:

- a) verejným funkcionárom byť štatutárnym orgánom, alebo členom štatutárneho orgánu, členom riadiacich, dozorných alebo kontrolných orgánov právnických osôb vykonávajúcich podnikateľskú činnosť, s výnimkami priamo uvedenými v navrhovanej dikcii. Výnimka z tohto

zákazu ustanovená pre zástupcov štátu a iných verejných subjektov v orgánoch podnikateľských subjektov s majetkovou účasťou štátu alebo iných verejných subjektov je odôvodniteľná potrebou, aby v týchto funkciách pôsobili osoby, ktoré majú skúsenosti s podnikateľskou činnosťou. Kontrolné oprávnenia týchto subjektov a možnosť operatívne odvolať tieto osoby z ich verejnej funkcie, by mali byť dostatočné z hľadiska ochrany verejného záujmu,

- b) verejným funkcionárom podnikať s výnimkou výkonu povolania, ktoré môže vykonávať len fyzická osoba za zákonom ustanovených podmienok

Ide o minimálny štandard inkompatibility výkonu verejnej funkcie s inými funkciami, povolaniami alebo činnosťami. Ústavný zákon predpokladá, resp. nevyklučuje prísnejšiu úpravu v osobitných zákonoch, ktoré ustanovujú podrobnosti o výkone funkcií jednotlivých verejných funkcionárov.

Na hmotno-právne ustanovenia o zákaze výkonu niektorých funkcií, zamestnaní a činností nadväzuje procesno-právna norma, v odseku 7, ktorá ustanovuje povinnosť zanechať nezlučiteľnú funkciu, zamestnanie alebo činnosť do 30 dní od ujatia sa výkonu verejnej funkcie resp. urobiť právne relevantný úkon na ich zanechanie.

K čl. 6:

Konštrukcia celého ústavného zákona vychádza z ochrany verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov a ich povinnosti uprednostniť verejný záujem pred osobným záujmom.

Dodržiavanie povinností a obmedzení vymedzených v čl. 4 a rešpektovanie nezlučiteľnosti niektorých funkcií, zamestnaní a činností ustanovených v čl. 5, by mali v značnej miere obmedziť vznik situácií, kedy môže verejný funkcionár svojím rozhodnutím privodiť sebe alebo svojim blízkym osobný prospech, t. j. uprednostniť osobný záujem pred záujmom verejným. Napriek tomu ale vznik takýchto situácií nie je možné prostredníctvom právnych príkazov a zákazov vylúčiť. Z tohto dôvodu sa navrhuje ustanoviť pre verejného funkcionára povinnosť oznámiť počas rokovania orgánu, na ktorom vystúpi v rozprave alebo predloží návrh, že má osobný záujem na veci, o ktorej sa rozhoduje.

Principiálne by malo platiť, že verejný funkcionár, ktorý sa dostane do rozpornej situácie, by mal byť na základe právnych noriem vylúčený z rozhodovania o veci, z ktorej mu môže vyplývať osobný prospech resp. pri ktorej možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Z tejto zásady vychádzajú už platné procesno-právne kódexy, ako napr. Občiansky súdny poriadok, Trestný poriadok alebo zákon o správnom konaní. Takéto riešenie ale nemožno použiť univerzálne, vzhľadom na nezastupiteľnosť niektorých funkcií (napr. prezident Slovenskej republiky) alebo modifikáciu politického zloženia zastupiteľského orgánu určeného voličmi, nevyhnutne späť s uplatnením tejto zásady v priamo volených kolektívnych orgánoch.

Tieto ustanovenia majú slúžiť k určitej informácii pre verejnosť a pre členov orgánu, ktorý rozhoduje o veci, že vystúpenia, návrhy a hlasovanie verejného funkcionára v konkrétnej veci môže byť ovplyvnené jeho osobným záujmom na veci, resp. majetkovým záujmom politickej strany, ktorej je členom.

K čl. 7:

Obdobne ako v doposiaľ platnom ústavnom zákone č. 119/1995 Z. z. sa navrhuje ustanoviť verejným funkcionárom povinnosť pravidelne predkladať príslušným orgánom písomné oznámenia, ktorých súčasťou by mali byť informácie o dodržiavaní povinností a obmedzení ustanovených týmto ústavným zákonom príp. osobitnými zákonmi, informácie o iných zárobkových aktivitách verejných funkcionárov uskutočňovaných v súlade s právnym poriadkom súčasne s výkonom verejnej funkcie a ich majetkových pomeroch, vrátane príjmov dosiahnutých v sledovanom období. Účel tejto oznamovacej povinnosti je potrebné vidieť okrem iného vo vytvorení reálnej možnosti kontrolovať dodržiavanie povinností a obmedzení ustanovených týmto ústavným zákonom. Predmetom kontroly budú teda prírastky majetku a kontrola má smerovať k tomu, aby sa dalo jasne identifikovať z akých zdrojov boli prírastky majetku nadobudnuté.

Oproti platnej úprave sa oznamovacia povinnosť rozširuje aj o oznamovanie majetkových pomerov blízkych osôb, ktorí s verejným funkcionárom žijú v domácnosti čo zužuje priestor na obchádzanie zákona v praxi.

V odseku 2 sa ustanovuje povinnosť predkladať spolu s oznámením aj potvrdenie o podaní daňového priznania. V tejto súvislosti bude potrebné novelizovať zákon Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov, kde bude inštitút tohto potvrdenia zavedený. Predstava je, aby potvrdenie obsahovalo okrem identifikačných údajov verejného funkcionára aj najzákladnejšie údaje z podaného daňového priznania, teda najmä zdaňovacie obdobie, základ dane a daň.

V odseku 5 sa ustanovujú orgány, ktorým sa tieto oznámenia podávajú. V nadväznosti na to majú tieto orgány oprávnenie preskúmavať úplnosť a pravdivosť oznámení. Na účel dôkladnej kontroly budú spomínané orgány oprávnené dať podnet na začatie konania podľa osobitného predpisu, v ktorom by sa preskúmavalo, či verejný funkcionár dosiahol prírastky majetku z príjmov, ktoré boli zákonne nadobudnuté a riadne zdanené. V tejto súvislosti bude potrebné novelizovať zákon Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov, kde bude predmetné konanie upravené.

Odseky 7 až 9 navrhujú ustanoviť povinnosť zverejňovať písomné oznámenia verejných funkcionárov a sprístupnenie údajov z písomných oznámení na základe zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Navrhované riešenie je v súlade s Ústavou i platnými medzinárodnými záväzkami, vzhľadom nato, že výkon verejných funkcií je vec verejná, z ktorej je možné vyvodiť aj oprávnenie verejnosti disponovať o osobách, vykonávajúcich tieto funkcie aj informáciami, ktoré majú vo vzťahu k iným fyzickým osobám súkromný charakter.

K čl. 8:

Tento článok ustanovuje tzv. postzamestnanecké obmedzenia pre verejných funkcionárov. Ide o nový inštitút v oblasti ochrany verejného záujmu a zamedzeniu konfliktu verejného a osobného záujmu verejných funkcionárov. Vzťahujú sa na verejných funkcionárov v období jedného roka od skončenia výkonu verejnej funkcie.

Navrhované obmedzenia sú rozčlenené do troch oblastí:

- a) zákaz vstupovať do taxatívne ustanovených právnych vzťahov s osobami, ak verejný funkcionár v období dvoch rokov pred

skončením výkonu verejnej funkcie rozhodol o poskytnutí štátnej pomoci, alebo o poskytnutí alebo povolení inej podpory, výhody alebo odpustenia povinností vyplývajúcich zo všeobecne záväzných právnych predpisov alebo individuálnych právnych aktov pre tieto osoby,

- b) zákaz vstupovať do právnych vzťahov podľa odseku 2 písm. a) až e) s osobami, s ktorými verejný funkcionár v období dvoch rokov pred skončením výkonu verejnej funkcie uzavrel zmluvu o verejnom obstarávaní, alebo ku ktorým vykonával zriaďovateľskú pôsobnosť.

Z tohto generálneho zákazu je možné v jednotlivých prípadoch s cieľom odstrániť prílišnú tvrdosť zákona udeliť výnimku. Na účely kontroly sa ustanovuje povinnosť podať jeden rok od skončenia výkonu verejnej funkcie oznámenie podľa odseku 5.

K čl. 9 až 11

V uvedených článkoch sa navrhuje ustanoviť základné zásady konania o ochrane verejného záujmu a zamedzení rozporu záujmov pri výkone funkcií verejných funkcionárov. Navrhovaná úprava ustanovuje orgány oprávnené uskutočniť konanie, ustanovuje ich povinnosti umožniť dotknutému verejnému funkcionárovi vyjadriť sa k návrhu a v prípade potreby vykonať ďalšie dokazovanie, ustanovuje náležitosti rozhodnutia o rozpore záujmov, vrátane jeho právnych účinkov. Z navrhovanej úpravy vyplýva, že súčasťou rozhodnutia o rozpore záujmov sú aj sankcie, ktorých uloženie bude závisieť od závažnosti porušenia alebo nesplnenia povinností alebo obmedzení ustanovených týmto ústavným zákonom prípadne osobitným zákonom (u predstaviteľov samosprávy).

Najvyššou možnou sankciou, ktorú v tomto konaní je možné uložiť je strata mandátu alebo verejnej funkcie, a to v prípadoch ústavným zákonom taxatívne určených. Významnou sankciou sa, na rozdiel od platného stavu, stáva aj uloženie pokuty, ak verejný funkcionár poruší alebo nesplní ustanovené povinnosti. Výška pokuty, ktorú možno uložiť, je pomerne vysoká a viaže sa na násobok mesačného platu verejného funkcionára, pričom ako „minimálny“ mesačný základ sa berie 50,000,- Sk. Výška pokút je odstupňovaná podľa závažnosti porušených zákazov a povinností..

Na rozdiel od platnej úpravy, podľa ktorej rozhodnutie o rozpore záujmov prijíma Národná rada Slovenskej republiky 3/5 väčšinou všetkých poslancov sa navrhuje schvaľovanie takýchto rozhodnutí nadpolovičnou väčšinou všetkých poslancov. K zavedeniu 3/5 rozhodovania o týchto rozhodnutiach viedla ústavodarcu obava z politického zneužívania tohto oprávnenia. Na druhej strane požadovanú ústavnú väčšinu k prijímaniu týchto rozhodnutí je možné považovať za jeden z dôvodov neefektívnosti právnej úpravy. Skutočnosť, že predkladaný návrh ústavného zákona vychádza z verejnej kontroly celého procesu znižuje obavy z politického zneužívania tejto právomoci Národnej rady Slovenskej republiky. Obdobnou nadpolovičnou väčšinou poslancov by mali prijímať rozhodnutia o rozpore záujmov aj obecné zastupiteľstvá a zastupiteľstvá vyšších územných celkov.

Tak ako v platnom ústavnom zákone č. 119/1995 Z. z., sa aj v navrhovanom zákone počíta s tým, že súčasťou rozhodnutia o rozpore záujmov bude povinnosť dotknutého verejného funkcionára zanechať funkciu, zamestnanie alebo činnosť, ktorá bola v tomto rozhodnutí označená ako rozporná s výkonom verejnej funkcie. Ak dotknutý verejný funkcionár túto povinnosť v ustanovenej lehote nesplní, konštruje sa právna fikcia (s právnymi účinkami jej zániku), že sa po márnom uplynutí tejto lehoty vzdal verejnej funkcie, podal demisiu, alebo bol z funkcie odvolaný, v prípadoch ak ústava lebo osobitný zákon neupravuje zánik funkcie verejného funkcionára vzdaním sa funkcie.

Proti rozhodnutiu prijatému podľa čl. 10 ods. 1 návrhu, ktorým bola vyslovená strata mandátu alebo verejnej funkcie alebo uložená pokuta, môže dotknutý verejný funkcionár podať návrh na preskúmanie rozhodnutia na Ústavný súd Slovenskej republiky, pričom takéto podanie má odkladný účinok. Takýto postup sa zachováva v záujme dodržania medzinárodných dohovorov upravujúcich základné ľudské práva a slobody. Ústavný súd rovnako môže preskúmať aj obdobné rozhodnutia príslušných orgánov samosprávy.

Právoplatné rozhodnutie v konaní je vykonateľné súdom podľa Občianskeho súdneho poriadku. V tomto smere bude Občiansky súdny poriadok novelizovaný.

K čl. 12:

Obsahuje v odseku 1 spoločné ustanovenie týkajúce sa ochrany osobných údajov, ktoré sa na základe tohto ústavného zákona poskytujú, spracúvajú alebo zverejňujú.

Ustanovenie odseku 2 umožňuje v prípade, ak to ustanovuje medzinárodná zmluva, ktorou je SR viazaná, preskúmať rozhodnutie o strate mandátu alebo verejnej funkcie medzinárodným orgánom. Toto ustanovenie po vstupe SR do EÚ bude môcť využiť napríklad guvernér NBS, ktorého odvolanie z funkcie môže byť definitívne právoplatné až po preskúmaní a potvrdení Európskym súdnym dvorom, ak guvernér NBS využije svoje právo a podá žiadosť o takéto preskúmanie rozhodnutia.

Odseky 3 a 4 obsahujú prechodné ustanovenia vo vzťahu k obmedzeniam, zákazom a konaniu podľa zrušovaného ústavného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 119/1995 Z. z. o zamedzení rozporu záujmov pri výkone funkcií ústavných činiteľov a vyšších štátnych funkcionárov.

K čl. 13:

Ústavný zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 119/1995 Z. z. o zamedzení rozporu záujmov pri výkone funkcií ústavných činiteľov a vyšších štátnych funkcionárov sa navrhuje zrušiť, keďže bude nahradený novou právnou úpravou.

K čl.14:

Účinnost' sa navrhuje od 1. septembra 2004.